

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe trimestrul Iulie-Septembrie al anului 1883, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al poștei ultime se fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfârșese cu ultima Martie 1883, a și înnoi din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista, sau a întârția cu espedarea foiei*).

Editura „Telegraful Român“ în Sibiu.

*) Înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Să nu dăm uitărei.

Ne-am ținut de datorință a ne ocupa, nu odată, ci în mai multe rânduri cu afacerile electorale. Se poate, că cele de până acum dișe și scrise în afacerea aceasta, pentru mulți vor fi fost de ajuns. Se va fi vădut destul de clar necesitatea, ca cei interesați mai cu seamă acum să se îngrijească, să nu rămână pe nedrept neintroduși în listele alegătorilor. Se poate, ca unul sau altul, să scape din vedere timpul dat de lege pentru a reclama în contra unei sau altei neîndreptăți. De aceea e bine, să ne aducem aminte, că până la 15, respective 25 a lunii curente, după călindariul nou, trebuie să se facă reparaturile în privința listelor de alegători.

Ne ar părè rău, când s'ar întâmpla, să nu se poarte grige de corectura listelor electorale, fie din trecere cu vederea a terminilor de mai sus, fie din indiferență, ce ar observa cineva față cu lucrările prealabile exercițiului unui drept din cele mai cardinale a fie-cărui cetățean.

Ne ar părè rău, când s'ar întâmpla, ca în unele sau altele părți, reclamațiunile de ori-ce natură, dar în afaceri electorale, să nu se ia în considerațiune

de organele, căror legea a încredințat afacerea alegătorilor. Căusele unor eventualități de felul acesta sînt destul de cunoscute. În împregiurările noastre n'avem să ne luptăm numai cu vederi, care difer de ale noastre în ceea, ce privește administrațiunea statului preste tot. Sînt tendențele de suprematisarea, de estermnarea naționalităților, ce nu fac parte din naționalitatea, astăzi la putere și ce nu vor să se jertfească în favorul acestei naționalități domnitoare; — cauză de ajuns de a înăspri lupta chiar și pe terenul acesta. Și intrați odată pe această cărare, contrarii nostri, precum îi vedem cu alte privilegii repeșindu-se asupra noastră, este lucru firesc, ca și acum și pe acest teren să nu fie mai cruțători, ci pe cât le va fi cu putință, să ne respingă, și să ne depărteze dela dreptul, ce ne compete.

Astfel de încercări însă să nu ne cauzeze nici o confuziune. Noi să fim bine orientați în privința scopului nostru și în privința scopului contrariilor nostri. Să facem aceea, ce este în folosul binelui comun, în interesul cel adevărat, și în chipul acesta vom paralisa, în același timp, încercările egoistice ale contrariilor nostri, a căror țintă este patriotismul unilateral și fals.

Vitregitatea timpurilor trecute ne a creat o pozițiune plină de greutate. Urmarea a fost, ca și materialicesce să cădem. Mai vine și împregiurarea că anumit pentru noi românii s'a susținut o lege electorală separată. Toate contribuie, ca numărul alegătorilor nostri să fie mai mic, decum ar trebui să fie. Este învederată dar datorința noastră, să ne ferim de a conlucra și noi, fie și prin nepăsarea noastră, în direcțiunea croită și susținută din toate puterile de acei ce s'ar bucura, când ar vedea numărul alegătorilor nostri redus la nulă.

Sperăm, că atât cuvintele noastre, cât și ale colegilor nostri, cari s'au ocupat cu afacerea, nu vor fi înzadar. Sperăm, că mână în mână cu interesarea de dreptul neștirbit al contribuabililor români, va merge și descoperirea în public a acelor fapte, prin care 'n mod obrasnic, ici și unde, s'ar încerca cineva a denega dreptul electoral al contribuabililor români. Descoperirea aceasta nu este un lucru neînsemnat și cu atât mai puțin vre-un act de resbunare. Ea este un protest legal în contra ilegalităților și totodată o pozițiune, sau un factor, la părere negativ, în realitate însă sporind suma pozitivă a alegătorilor nostri.

Eată dar, ce însemnătate are pretensiunea noastră de a se sci în public toate nedreptățile comise

față cu românii în afaceri electorale. Trebuie așadar adunate toate din toate comunele, întocmai cum se adună numărul celor îndreptățiți. Ele au a fi ținute în evidență și a fi computeate, căci ele ne vor da adevărata situațiune, cum stăm noi cu numărul alegătorilor.

Și de suma alegătorilor vom ave mare necesitate, ori care ar fi atitudinea politică a românilor în viitor. Avem mare necesitate, fiindcă la ori ce întâmplare românii să nu mai sufere a li se dice, că sînt numai *massă*, dar nu oameni capabili de a participa activ la afacerile publice de stat.

Chiar și dacă am continua și în viitor politica pasivității, care noi nu o am găsit nici când potrivită, vom cumpăni cu votul nostru (pasiv) cu mult mai tare decât, când asupra numărului alegătorilor nostri va plana o negură groasă, bună de a o exploata acei, ce în tot momentul sînt gata a ne taesa de turme venite de eri alaltăeri, fără capătăiu și fără de aședământ.

Destul au falsificat și falsifică istoria la umbra indiferentismului nostru. Destul au spus lumii, că numai ei sînt ce sînt, fiind că sciau că noi tăcem și tăcend noi nedreptății, ei, mincinoșii, trec în lume de spunătorii adevărului, de colonnele statului și pe urmă chiar și de binevoitorii nostri.

De aceea încă odată ne adresăm către toți, căți sînt competenți a stărui cu toată energia, ca nici un contribuabil român să nu rămână eschis din numărul alegătorilor.

Spre sfârșitul acesta ar fi bine, ca în toate comunele să fie unul sau doi, sau și mai mulți indiviși, cari anume să examineze listele electorale și indată ce observă incorectități să caute, ca acelea să se delătore pe calea sa, sau dacă nu se îndreaptă casurile de felul din urmă să le adune.

Stăruința, energia au făcut minuni în toate timpurile. Ele ne vor duce și pre noi la ținta, care cu frunte senină o putem bucina în lumea largă ori și când, la dreptate.

N'am cerut noi românii și nu cerem mai mult decât dreptate. Dar numai cu cerutul vedem, că nu e de ajuns, trebuie, ca să ne îngrădim cu toate mijloacele legale, ca să ni se și dea!

Revista politică.

Sibiu, în 23 Iunie.

Fiind scoalele elementare și secundare deja asigurate, domnul ministru al instrucțiunei publice, cetim, că își întoarce privirile spre universități.

FOIȚA.

Cristian Waldo

sau

CĂILE NOROCULUI.

Roman de George Sand.

(Tradus de E. B.)
(Urmare).

— Vai! scumpe amice, dacă ne judeci pe noi după intrigile, vanitatea, violența și venalitatea infamă a nobilimei noastre actuale de ori și care partid politic, trebuie să ne ții de națiunea cea de pe urmă a universului, dară te ai înșela; căci în faptă, noi sîntem un popor bun, și nu ne-ar trebui, decât o revoluție sau un resboiu serios, spre a aduce la suprafață, calitățile mari, particulele de aur curat, ce au cădut la fund. În momentul acesta, nu veți din noi, decât drojdiile... Dară să vorbim de dta; nu mi-ai explicat existența dtaale în Stockholm. Cum ai făcut, în țeara aceasta a intrigelor și a neîncrederei, de ai putut trăi sub mască și n'ai fost incomodat, prin cei trei sau patru polițai, cari lucrează pentru diferitele partide?

— Pentru că nu trăiesc sub mască, precum veți, domnule Goeffe; aceasta ar fi foarte genat, și odată ce mă afu la o sută de pași de barca mea, eu n'am nici o cauză, a nu-mi arăta fața, firesce, cu

precauțiunile cele mai simple, pentru reținerea curioșilor. Eu nu sînt un personagiu atât de important, ca să umble lumea să mă vadă, și micul mister, de care mă servesc, a contribuit mult la vaza, ce mi-am câștigat-o. De altmintrelea, eu, ca om de lume, nu merg așa departe, a mă întrista, dacă-mi cade vr'o dată masca jos și un trecător recunoaște din întâmplare pe foarte obscurul adept al științei, care, sub alt nume, se consacră studiilor sale în alte ore și în alte locuri a le orașului.

— A! Veți! Tocmai aceasta nu mi-ai spus. Ai avut, după ocaziune, în Stockholm, alt nume, decât Cristian Waldo, și alt domiciliu ca Jean, Puffo și restul trupei de prin cutii?

— Da, domnule Goeffe. Încât pentru nume, vrei dară absolut să-l scii?

— De bună seamă! N'ai încredere în mine?

— O! Dacă e așa, mă grăbesc a te lămuri. Numele acela este Dulac, adică traducerea franceză a primului meu nume de fantazie, del Lago; l'am purtat în Paris, spre a nu-mi atrage prin vre-o întâmplare nenorocoasă resbunarea ambasadorului de Neapole.

— Foarte bine! Și ți-ai făcut, sub numele acesta, niscari relațiuni bune în Stockholm?

— N'am prea cercat, căci nu mă grăbesc. Mai nainte de toate, am voit să cunosc bine, bogățiile orașului, încât privește arta și știința, și apoi fisonomia locuitorilor, gustul lor, obiceiurile lor:

căci pentru un strein, fără relații, este foarte ușor a studia obiceiurile și ideile unui popor, în centrele reuniunei publice. Aceasta am făcut-o și acum doresc a cunoaște toată Svedia, spre a mă presenta la reîntoarcerea mea în Stockholm și în Upsala învătăților celor mai de frunte, cu deosebi dlui de Linné. Până atunci, voi fi primit scrisorile de recomandație, ce le-am cerut în Paris, și în tot cazul cred, că o să am a spune ceva interesant aceluia bărbat vestit. Poate voi reuși a aduna în îndepărtare obiecte, care lui i-au scăpat din vedere, și a-i face ceva plăcere, oferindu-le. Nu este călătorie, ce n'ar aduce descoperiri sau observațiuni folositoare asupra unor lucruri deja semnalate. Un tiner obține dreptul de a se întreține cu marii măiestrii ai științei numai, dacă le aduce tributul studiilor și rezultatul recercărilor sale; astfel nu este decât o mulțămire a vanității sau a curiosității, ce tinerul și-o procură și un timp prețios, ce el răpește autorităților științifice. Încât pentru poliție, fiind că mi-ai pus o întrebare și în privința aceasta, ea m'a lăsat în pace, după un interogator repede, în care am răspuns pe semne cu o franchetă mulțamitoare. Bunii orașeni, la care am locuit și care m'au tratat ca pe un membru al familiei lor, au răspuns pentru buna mea purtare și au păstrat, față cu publicul, micul secret a individualității mele duple. Precum veți, domnule Goeffe, situația mea este de present foarte bună, eu imi pot conserva

Literații maghiari și artiștii maghiari se duc la Paris. Este știut, că direcțiunea centrală a drumurilor de fer din Germania nu s'a învoit a-i transporta cu prețuri scădute și de aceea domni literați și artiști au ales drumul, care duce prin Italia. Biroul de presă în Budapesta însă a mai escugetat o despăgubire pentru refuzul cel cu fineță al Germaniei și tipărește în „Reforme“ din Paris cam următoarele: „Maghiarii, când n'au înaintea ochilor Budapesta și Dunărea albastră, caută spre Paris. Necasul celor delângă Spree pentru aceasta nu este în stare să schimbe nimic în afacere. În vechia capitală a Ungariei, precum și în cetatea lui Huss, francezii sunt iubiți, în tocmăi precum sunt pretutindenea iubiți, unde inimile bat pentru progres și libertate, în Boemia, Ungaria și Polonia.

Dela Bursele nemțesci vine scirea, că sunt aplecate a trimite efectele ungurești acasă.

„P. Ll.“ are sciri, că în peninsula balcanică se întâmplă lucruri foarte remarcabile. După „agitațiunile din România și încordările radicalilor sârbesci, atrag atențiunea lucrurilor din Bulgaria. Ori cum de incurcate sunt lucrurile aci, dice „P. Ll.“, nesusințele de a se împreuna cu Rumelia răsăriteană nu încetează.“

Scirea, că Germania ar fi pretins dela România categoric, să se supună hotărârilor conferinței dela Londra, se deminte din parte competentă cu adausul, că pentru Germania nu există cauză la o acțiune separată, care foarte probabil se va face colectiv.

Dece ani dela moartea lui Șaguna.

Astfel intitulat, „Împarțialul“ din Bucuresci publica articolul următor:

„Românii ortodocși din Transilvania și Ungaria, îmbrăcați în doliu, au serbat la 16 curent, a de cea aniversare dela moartea repositului metropolit Andreiu Baron de Șaguna. Ne unim și noi întru toate cu Românii pătrunși de sentimentul recunoștinței față cu acela, care în toată viața lui n'a avut alt ceva în vedere, decât scoaterea neamului român dela întunec la lumină, dela robia la libertate.

De sigur nu sînt prea mulți în România, cari se cunoască pe deplin mărirea și valoarea faptelor lui Șaguna. La această impregiurare au contribuit cu deosebire multe chestiuni politice de prima ordine, care au absorbit cu totul atențiunea sferelor luminate ale statului român. Sperăm însă, că ceace nu s'a făcut, se va face de acum înainte. Sîntem datori a eși din cercul îngust al cunoștințelor, care privesc numai impregiurările și faptele proprii vieții publice a regatului român. România trebuie să fie centrul de lumină, a cărui raze trebuie să străbată până în colțurile cele mai îndepărtate ale României-mulii.

„În ce privește special pe Ungaria și Transilvania, fiecare român, din ori-care parte ar fi el, trebuie să caute a pătrunde în bogăția ideilor și faptelor celui mai mare părinte sufletesc și celui mai distins bărbat politic al Românilor de sub coroana ungurească. Cine va pute cunoaște istoria Românilor de preste munți dela 1848 încoace, atât din punct de vedere politic, cât și din punct de vedere al culturai, fără ca să cunoască pe acela, impregiurului căruia un sfert de secol s'a învîrtit toată mișcarea națională de acolo? Nu este teren al activității

naționale, unde numele lui Șaguna se nu fie scris cu litere neperitoare. De l'cauți în biserică, îl găsești luptând din răspuțeri contra adversarilor, cari isbutiră a umili biserică ortodocșă română și a sfărma autonomia ei; îl găsești muncind ziua și noaptea spre a pune temelie cea mai solidă organismului bisericesc; îl vești, cum lasă puterea din mâinile sale spre a chema la conducerea afacerilor bisericesci luminile tuturor credincioșilor și cum dă bisericei sale constituțiunea cea mai liberală, din câte există. De l'cauți în școală îl găsești fără seamă, creând spriginind și încurajând școala română. Al lui este meritul, dacă astăzi în Transilvania, este o raritate, să mai găsești un sat românesc fără școală. Tot atât de însemnată a fost și activitatea lui politică. Nu este o ocaziune, unde să nu l' vești pe dînsul în fruntea atacurilor necruțând nici bani nici sănătate alergând în vremuri furtunoase ca și în vremuri liniștite în toate părțile, de unde putea aștepta vre-un bine pentru Români. Pe terenul politic însă și Șaguna ca toți oamenii mari a avut mulți și inverșunați adversari. Chiar dintre Români s'au găsit unii, cari nu s'au sfiit a arunca cu tină în el, negândindu-se, în orbirea lor, că făcînd pe Șaguna să se retragă din fruntea afacerilor, vor lăsa o turmă fără păstor, după cum s'a și întemplat pe la sfârșitul vieții lui Șaguna.

„Aceste rînduri sînt departe de a pute fi măcar un palid reflex al activității și binefacerilor lui Șaguna. Nici nu-a fost scopul nostru de a-i face tabloul. Acesta îl poate găsi cine-va în Biografia lui, publicată la Sibiu, carte premiata de sinodul arhidiecezan. Am voit numai să deșteptăm atențiunea tuturor asupra celui mai mare bărbat, care l'au avut Românii din Transilvania și Ungaria, dacă numai mult, dar cel puțin în secolul acesta.“

Moțiunea rutenilor.

„Rutenii sînt locuitorii cei mai vechi ai Galiției. Când principatul Halicz, ce l'a fundat Danilă Roman, la anul 1255, fu împreunat cu Austria, Rutenilor li s'a asigurat dreptul de self-governament și reprezentanța staturilor. Împăratul Iosif și după el împăratul Ferdinand au promis rutenilor, că-i vor lua sub scutul lor. De asemenea s'a promis rutenilor în primul parlament vienez și în parlamentul din Kremsier în discursurile tronului perfectă egală îndreptățire națională politică. Împăratul Francisc Iosif încă a recunoscut ca națiune independentă și le-a dat acele libertăți și acele drepturi ca și celorlalte popoare ale împărăției austriace și prin manifestul dela 20 August 1865 i-a chemat, să ia parte la lucrările organizațiunii constituționale. În urmă legile fundamentale au recunoscut rutenilor dreptul de ași desvolta naționalitatea lor.

„Cu toate acestea rutenii din Galiția sînt espuși prin ordinea dietală din 26 Februarie 1851 unei maiorisări nelimitate de cătră poloni cu privire la toate interesele lor naționale și politice; 2. în urma aceasta cu toate silințele lor nu se pot folosi pe cale legală de drepturile asigurate, spre ași pute cultiva naționalitatea lor; 3. în modul acesta rutenii sînt puși la discrețiunea maiorității dietale, și în deșert așteaptă ei, că se vor crea legi, cari să le asigure drepturile naționale. De când partida ostilă rutenilor are majoritate în dietă, ea face fără concursul rutenilor legi, cari vatămă interesele rutene și nu corîspund trebuințelor lor, ci au de

scop slăbirea elementului rutean; 4. rutenii se împărtășesc foarte puțin de acele drepturi și libertăți, de care se bucură celelalte naționalități în Austria încă de mult; 5. partea cea mai mare a ordinațiunilor împărătesci și a legilor și mai cu seamă acelea, cari privesc întrebunțarea limbii rutene în officii și la tribunale în Galiția răsăriteană, nu se escută nici decum, sau numai pe jumătate.

„Pe terenul politic n'au fost escutate: în decisiunea împăratului Ferdinand din 9 Maiu 1848, prin care se ordonă, ca fiecare funcționar în părțile rutene să arate că scie limba ruteană, de unde nu, să i se dea dimisiunea; mai încolo ordonanța ministrului de justiție din 1849, prin care li se impune funcționarilor îndatorirea pe lângă amenințarea de a fi destituiți din post, ca să învețe limba ruteană ca limbă provincială; mai departe în decisiunea din 1852 și ordonanța ministrului de interne din 1852 din 22 Noemvre, prin care se recunoaște paritatea limbii rutene cu limba polonă și se însărcinează tribunalele galițiane din partea ostică să întrebunțeze în toate cauzele, civile și criminale limba ruteană; mai încolo ordonanțele ministeriale din 24 Martie, 9 Iunie, 9 Iulie 1860, prin care se caracterizează limba ruteană ca limbă provincială și se stabilește în principiu, că partidele rutene pot da hârtii în limba ruteană și că de regătoriile au să comunice cu rutenii numai rutenesce.

„A succes polonilor a mai zădărnici și alte multe ordonanțe și decrete ale guvernelor „fidele constituțiunii“, cari dispuneau, că resoluțiunile și edictele să se dea părților rutene în limba ruteană, că pertractările să se țină în limba părților, că edificiele deregătoriilor și ale tribunalelor să aibă atât pe dinlăuntru, cât și pe din afară inscripțiuni poloane și rutene. Ordinanțele ministrului de instrucțiune, prin cari se apără limba ruteană în instrucțiune, au avut aceeași soarte. Rutenii n'au stărut, că Galiția să se împartă în două părți, n'au protestat nici în contra statului dietal, ci își dădură silința a găsi un *modus vivendi* cu polonii. În trei rînduri au făcut rutenii propuneri în dietă, ca să se reguleze relațiunile naționale în Galiția. Mai întâiu în ce privește consiliul provincial (Landesausschuss) „propunerea“ să se respingă. În contra propunerii a doua a remonstrat reprezentantul guvernului, provocându-se la art. 19 al legilor fundamentale și a treia a făcut, că propunerea relativă la regularea cestiunii rutene nici nu s'a admis la discusiune de maioritatea dietei.

„Avînd în vedere, că Rutenii au dreptul ca și celelalte nați nalități ași desvolta liber naționalitatea lor, care drept le este garantat prin constituțiune; avînd în vedere, că decretele guverniale până la 1870 luau în considerațiune interesele rutenilor, rutenii adunați în conferința națională cer, că guvernul să esopereze pe cale cuviincioasă o lege spre scutul rutenilor, cari se află în dieta galițiană în minoritate și se îngrijesc, ca toate ordonanțele și toate legile relative la limba ruteană să se accentueze și să se păzească strict de cătră toate autoritățile. Guvernul este provocat, ca să delătoreze ordonanța, prin care se poruncește, ca hârtiile rutenesce să se scrie cu litere latine și să se lase caracterele cirile. Mai încolo se provoacă Rutenii să formeze reuniuni politice în părțile locuite de Ruteni, și să privegheze, ca toți Rutenii și toate reuniunile și corporațiunile lor în relațiunile cu deregătoriile și cu guvernul să se folosească de limba ruteană. În urmă conferința națională provoacă pe deputații ruteni, ca unicii reprezentanți legali ai celor 2¹/₂ milioane Ruteni, să staruiască energic, ca să se facă în dietă moțiuni, în sesiunea viitoare, în înțelesul resoluțiunilor conferinței rutene. De cumva maioritatea dietală n'ar voi să admită moțiunile la discusiune, atunci deputații ruteni cu toții s'și depună mandatele și să facă politica de abstenență.“

„Timpul“ despre stricarea numelor române.

Reproducem un articol, care biciuesce mania de a maghiarisa tot, împreunată cu o dosă colosală de ignoranță. Eată articolul:

Mai lesne se torc puseriile, pe cari cineva le are în cap în loc de creeri de cum se toarce cânepa reală.

La această idee ne au adus o foare ungurească oficioasă „Nemzet“ — care, amestită de rolul Porților de Fier, ca arteră de transport, prefacă deja tot Orientul în țeară ungurească, face din Buda capitala universului și poartă făclia civilizațiunii până în Siberia, la Finno-tatari... frații veritabili ai Maghiarilor.

A duce civilizațiunea în Orient? Dar pentru a o duce trebuie cineva s'o aibă. Civilizațiunea ungurească e egală cu zero: zero ridicat la ori ce potență posibilă, rămîne tot zero.

Cumcă ungerii, ca toate popoarele de stepe, sînt calvaleroși și nu tocmăi rîi la inimă, n'am avî de tăgăduit,

umorul meu cel bun, de oarece posed libertatea, am o profesiune îndestul de lucrativă, o pasiune pentru știință și lumea este deschisă înaintea pașilor mei sprinteni!

— Dară punga dtale a făcut naufragiu pe lacul Wettern. . .

— O! Vești domnule Goeffle, lacurile sînt impopulate de genii buni, cu cari, eu stau de bună seamă în relații fără scirea mea. Nu sînt eu Cristian del Lago? Sau coboldul din lacul Wettern îmi va înapoia punga mea, într'un moment, când nici nu mă gîndesc la ea: sau va face să o găsească vr'un biet pescar, căruia îi va părea bine, și ori și cum rezultatul va fi escelent.

— Dară . . . totuși . . . ai niscari bani în buzunar, băiete?

— Absolut nimic, domnule Goeffle, răspunse tînerul bărbat rîdînd. Am avut chiar, cât mi-a fost de lipsă, să ajung aici, stringîndu-mi ceva pîntecele spre a lăsa să mînce, după plac, servitorul și măgarul meu: dară, deseară primesc trei-deci de rigsdaleri, pentru comedia mea și după dejunul acesta copios, lângă dta și lângă soba aceasta escelentă, în fața acestui frumos peisagiu de diamanți, cari strălucesc acolo jos, prin nuorii de fum, ești din pipele noastre eu mă simț omul cel mai bogat și cel mai fericit.

— Dta ești, fără indoeală, un original, dise dl Goeffle sculîndu-se și golindu-și pipa. În dta este

un fel de amestec de bărbat și de copil, de învățat și de aventurier. Se pare chiar, că dta iubesci net bunesce faza cea mai din urmă a vieții dtale, și că, departe de a o considera ca neplăcută, dorești a o prelungi sub pretecul unei mîndrii eserate.

— Pardon, domnule Goeffle, răspunse Cristian, încât pentru mîndrie nu există mijloc, sau totul sau nimica. Eu am gustat sîrăcia, și știu cât de ușor te înjoșesci prin ea. Omul nevoit a trăi din a le sale, trebuie să se dede a nu se teme de sîrăcie, ci chiar să se joace cu ea. Ți-am spus, cât mi-a fost viața de grea, într'un oraș mare. Acolo, în mijlocul ispitelor de tot felul, sîrăcia, este foarte periculoasă, pentru un bărbat tîner și activ, care cunoaște puterea pasiunilor. Aici, din contră, în călătorie, va se dîcă în libertate, și ocrotit de un incognito, ce-mi permite a reintra mîne în lume sub forma unui bărbat serios, eu mă simț ușor ca un student în ferii, și nu mi-e dor, o mărturisesc, a re-lua catenele silei și secăturile convenienței.

Ei. . . înțeleg, dise doctorul: imaginația mea, care n'a slăbit mai mult decăt a altuia, îmi reprezintă îndestul plăcerea romantică a vieții aceste nomade și fără grigi. Dară dta totuși iubesci lumea și n'ai împrumutat garderoba mea de ceremonii, pentru a explora ghița pe la miezul nopții?

(Va urma.)

Dar sânt și remân Turci. Turcul vulgar era om onest și ospitaliar, dar din cauza unei constante incapacități de cultură, i s'au superpus în Constantinople fel de fel de mameleci din toate neamurile posibile și imposibile, cari împlinind formalitatea tăerii împregiur, se moametanzau câștigând prin asta pretextul și ocazia de a fura și de a slei împărăția până la măduva oaselor. Aceste elemente, pentru ași păstra dominațiunea prin menținerea întunecului, escitau fanatismul religios și de rasă al bietului popor turcesc în contra conlocuitorilor lui istorici, până ce lumea, desgustată de acest simulacru de organizare, a cărui principiu de stat era nedreptatea, fanatismul și apăsarea, a condamnat unanim împărăția la peire.

Era un popor cu mari calități, dar — conform teoriei corelațiunii creșterii și scăderii, descoperită de Darwin — defectele corespunzătoare acelor calități erau egal de mari.

Cam în starea aceasta se află Ungurii — căci spunem sincer: poporul acesta pare încă atât de inept în toate privirile, încât ne vine a rîde, când Românii pretind a vedea în ei niște adversari serioși. Maghiarul e un adversar comic, e ca Tersites din Iliada lui Homer.

Fără îndoială, pentru a duce civilizațiunea în Orient, Maghiarii vor fi căutând a câștiga simpatiile popoarelor dunărene, căci civilizațiune cu de-a sila nu se poate; dor de zor nu se scie pe la noi.

Elementul cel mai numeros, mai avut și mai luminat de lângă Dunăre sînt însă Românii.

Să vedem acum, în ce chip duii maghiari caută a câștiga simpatiile Românilor din Ardeal, pentru ca, mediata, să le câștige pe ale noastre.

Într-o adunare pseudo arheologică ținută la Deva, în 30 Mai, un domn... doctor (?) anume Solyom Fekete (pare o traducere din Salomon Schwarz) — indealtmintrelea president de tribunal, obligat până la oare-care grad de a fi om serios — a susținut că în comitatul Unedoarei — în care nu sînt Unguri — Românii ar fi schimbat numirile localităților și că ei s'ar fi substituit Ungurilor. Spre ex.

Numele Josani ar fi	—Közeptelek
Densuş	—Dömsös
Uroin	—Aranyos
Criscior	—Körös-esor
Câmpul lui Neagu	—Nyak mező

ș. a. m. d.

Aceasta o susține un așa numit învățat pentru un ținut, care populația de aproape 200,000 (mai multe. Red.) de suflete e exclusiv românească și de lege resăriteană, pentru un ținut, din care a eșit familia Corvinilor, probabil și a Basarabilor și a dinaștilor din Moldova chiar.

Căci eată ce ăce Miron Costin în această privire:

Marca Muntenilor presintă un corb (corvus).

Tradițiunea despre începutul lor e următoarea:

Pe când Românii locneau încă în Făgăraș, o frumoasă copilă cădînd în dragoste cu Domnul Ardealului și simțindu-se grea, principele dă un inel de aur și o trimite înapoi la părinți, porunciadu-i de a reveni, după ce va naște, cu copilul și cu semnul.

Fata naște pe Negru și, luându-l în brațe, întovărășită de un frate al ei, porcede în drum. Dar într-o dumbravă sora și fratele adorm de oboseală, lăsând inelul drept jucărie în mâinile copilului, ca să nu plîngă.

Prin o minunată întâmplare, un corb flămânzit, privind de pe stejar, cum strălucesc ceva în mâinile copilului se aruncă, ia inelul și îl înghite.

Copilul fîpă, sgîriat de ghearele corbului; muma sare în picioare, frate-său se trezesce și ambii privesc cu durere pierderea inelului cu care era legată parola principelui.

Dar nici însuși corbul nu se mișcă, înepenit prin efectul unei mîncări atât de nenaturale; unchiul copilului încordează arcul, se apropie, lovește; și corbul cade jos cu săgeata.

Pipăind inelul în gâtul paserei, tinerul îl lasă acolo, pășeste vesel înainte și aducînd pe sorsa cu copilul la Domnul Ardealului, îi dă în mână inelul și-i oferă și pe minunatul corb.

De atunci Țară-românească are un corb în sigilul Principele Ardealului dede lui Negru titlul de voevod. Crescînd mare, prin mijlocirea tătine-său, Negru capătă voivodatul Făgărașului.

Acesta a fost fondatorul țării românești...

Corbul e marca dinastiei Corvinilor dincolo de Carpați, a dinastiei Basarabilor dincoace. Abia în secolul nostru poezii Văcărești au aquilistat corbul și Domniile dela 1821 încoace l'au substituit în marca țării.

Dar legenda de mai sus nu dovedește numai legătura între Corvini și Basarabi, ci mai mult: persistența miturilor de origine arică în memoria poporului nostru.

Legenda lui Costin e legenda Sakuntalei, dramatizată în limba sanscrită de kalidasa. E aceeași poveste — numai în Sakuntala corbul e înlocuit printr'un pește din râul Ganga.

Dar ce sciu Ungurii?

Li s'au superpus ca element de cultură tot venetianul, incapabil de a fi profesor de patru clase primare dincolo de Laita, și fiindcă acest soi de oameni privesc știința și istoria, ca un fel de marfă, care trebuie apretată după gusturile primitive ale Ungurilor, de aceea volume de plagiate și de neagră ignoranță se scriu de cătră de al de Hundsdorfer (răsbotezat în Hunfalvy) prin cari — fără nici o

probă pozitivă, prin reticențe și sofisme, se tăgăduiesc conținutul Românilor în Dacia.

Pare că ar simți că Unedoara e leagănul dinaștilor români, de aceea se aruncă cu toată furia de maghiarizare asupra acestui ținut. E probabil, că și dinastii Moldovei sînt originari din Hațeg. Nepotul de soră al celui din urmă Piast, Ludovic I, rege polon și maghiar, a donat la 1363 satul Zalazd din ținutul Hunedoarei contelui Vladislav, fiul lui Mușat din Almăgiu și fiilor săi Petru, Ioan, Alecsandru și Mușat. Un Petru Mușat e Domn în Moldova (1375—1392) și întemeietorul dinastiei, din care ca culminațiune, a răsărit Ștefan V. Mușat cel Mare. Chiar Maramureșeni par a fi din Hațeg. Ce e „Maramureș“ decăt o combinație între numele român al Porții de Fer (Marmura) și numele Murășului, care curge la nordul ținutului?

Astfel sub un Piast și mai târziu sub un Jagelon (din Litvania), care pe lângă coroana Poloniei era ales — prin influența lui Ioan Corvin — rege al Ungariei, Românii se ridică și se răspîndesc în Carpați și în promontoriile lor, ba le dau Ungurilor chiar pe regele Mateiu I, — și tocmai acest ținut, ilustrat prin strămoșia a trei dinastii române să fie acela, în care poporul nostru să se fi substituit Maghiarilor? Virfurile cele înalte ale Părinului (Paniculum), Schelvaiului, Cârjei și Retezatului au nume unguresci?

La banchetul, dat în onoarea acelei adunări pseudo-arheologice, un alt înțelept — în de altmintrelea notar public, cu clasicul nume Sandor Iosef, a ridicat un toast — într'un ținut curat românesc bine-înțeles — dîcînd: „Să trăiască tot ce e maghiar! Să piară tot ce nu e maghiar!“.....

La intrarea Ciangăilor emigranți în Deva, nesce ciobani se uitau — de sigur rîdînd, căci Românul e de felul lui rîdător, — la sîrăcimea, care trecea pe drum. Un alt ungar, notar la fondurile orfanilor (români bine înțeles), fonduri, cari se fură regulat în Ungaria, le ăise rîstîndu-se „În lături calăilor!“

Eată în ce mod Maghiarii vor să ducă civilizațiunea în Orient!

Dar ca probă de neagră ignoranță a adunăturilor, cari guvernează Ungaria vom cita faptul următor.

În ținutul Solnoc-Dobâca, populat în majoritate de Români, li s'a împărțit comunelor câte un dicționar româno-maghiar de nume proprii, ca să serve pentru a traduce numele noastre de botez în echivalente curat unguresci.

Se scie ce rol joacă Mineiele adevăte Vieșile Sfinților și Căendarul în viața poporului nostru.

Datina e, ca copilul să primească numele sfîntului, în care ăi s'a născut, încât onomastica și ăia de nascere cad astfel firesce în una și aceeași ăi. Numai din respect deosebit pentru voința nașului, Românul se abate dela această regulă. E natural așa dar, ca numele de botez ale Românilor să fie foarte variate, ceea ce înlesnesce constatarea identității mai mult decăt, dacă pe toți i-ar chema Janos și dă tot odată un teren vast fantaziei poporului, care scurtează aceste urme sau le adauge sufixe desmerdătoare.

Nu lungim aceste șiruri spre a arăta, cum traducerea aproape a ori-cărui nume probează ignoranța celor mai elementare cunoștințe de istorie și de lingvistică. Înșirăm numai mai la vale aproape totalitatea acelor termeni, din care se va vedea că aproape toate sînt fals traduse. Numai câte-va probe. Anania, nume biblic de bărbat, e tradus prin numele femeesc Anna: Ephraim, numele unei ginți ebreice se traduce cu tartaricul Elemer; Hierotheus cu Rudolf; Eustachius cu Albert; Zenobia, regina Palmyrei, cu tartaricul nume de bărbat Zoltan ș. a. m. d. — Cetitorul le poate vedea pe teate sub un titlu special.

Și acești oameni sîraci, ignoranți, malonesci în politică și în știință, vor să ducă civilizațiunea în Orient?

Proiectul de lege pentru scoalele medii.

(Urmare din nr. 68.)

§. 16. Numărul oarelor pe săptămîna din obiectele ordinare — afară de gimnastică în cele 4 clase inferioare nu poate trece peste 26, în cele 4 superioare peste 28; cu cele extraordinare pentru un elev pe săptămîna pot fi 30 în cele 4 clase inferioare și 32 în cele 4 clase superioare.

§. 17. În o clasă din instituturile medii nu pot fi de regulă mai mult de 60 de elevi.

Dacă în trei ani consecutivi numărul elevilor trece peste 60, sînt a se înființa clase paralele, și respectiva autoritate supremă scolară va înmulți conform acesteia puterile didactice.

Dacă numărul elevilor trece cu puțin peste 60, ministrul de culte și instrucțiune publică la motivata propunere a respectivei autorități supreme scolare poate abstrage dela înființarea claselor paralele

(Propunerea Escelenței Sale arhiepiscop și metropolit **Miron Romanul**:

Dacă numărul elevilor nu trece cu mult peste 60, ministrul de culte, respective suprema autoritate a institutului confesional poate abstrage dela întroducerea claselor paralele).

§. 18. Elevii pot fi eliminați pe cale disciplinară și adevăte: a) numai din institutul în care studiază; b) din toate instituturile din patrie.

În cazul din urmă deciziunea trebuie subșternută în tot cazul ministrului de culte și instrucțiune. Pentru publi-

carea deciziunii întărite și pentru stricta ei ținere se îngrijesc ministrul numit.

§. 19. La scoalele, cari stau sub imediata conducere a ministrului de culte și instrucțiune publică, didactrul statorcesc ministrul, însă acest didactru de susținătorii institutului este a se considera numai de maximum. La scoalele confessionale didactrul statorcesc autoritatea scolară respectivă.

Normarea didactrului pentru scoalele medii publice susținute de jurisdicțiuni comune, corporațiuni și singuratici se așterne ministrului spre aprobare.

§. 20. Cursul anual este 10 luni. Feriile cele mari se țin în lunile Iuliu și August.

§. 21. În scoalele medii la finea fie-cărui an se țin esamene publice de clasă. Elevii din classa a VIII. afară de esamenul de clasă au să facă și esamen de maturitate.

(Propunerea Esc. Sale **Miron Romanul**: Ca amendament la acest §: *Dacă ei voesc să fie primiti în un institut mai înalt.*)

§. 22. Esamenele de maturitate sînt scripturistice și verbale. Ordinațiunea pentru esamene o statorcesc ministrul de culte și instrucțiune publică cerînd opiniunea supremei autorități confesionale respective a universităților, respective a corpului profesoral dela universitate.

Esamenele acestea se vor țină publice, și testimoniile despre aceste esamene se vor estrada în limba maghiară dacă însă se va cere, ele se pot aclude și în traducere în limba institutului respectiv, sau în limba latină.

(Propunerea Esc. Sale **Miron Romanul**: *Esamenele de maturitate sînt scripturistice și verbale. Parțialele modalități pentru fie-care se vor statorî între marginile legii prin instrucțiuni separate.*

Instrucțiunea pentru esamene excepționînd scoalele confesionale, la toate instituturile, o statorcesc ministrul de culte și instrucțiune, ascultînd opiniunea universității respective a corpului profesoral dela universitate, la scoalele confessionale o statorcesc respectiva autoritate confesională reflectînd la instrucțiunile ministeriale, ce i se vor comunica.

Aceste esamene sînt publice, și la dorința elevilor, cari au depus esamenul, testimoniile se vor estrada sau în limba maghiară, sau în limba institutului, dacă aceea nu este cea maghiară, sau în limba latină.)

§. 20. Esamenele de maturitate se fac în fața corpului profesoral dela fie-care scoală medie cu 8 clase sub presiul directorului suprem districtual, sau a substitutului dînsului esmis de ministrul cultelor și instrucțiunii — eventual pe lângă participarea altor membrii din comisiune, — în scoalele confessionale sub presiul bărbăților esmiși de competentă autoritate confesională.

La esamenele de maturitate în instituturile confesionale ministrul de culte și instrucțiune esmite reprezentant guvernial, din care causă suprema autoritate respectivă de scoale este obligată a face cunoscut ministrului timpul, când se fac esamenele cel puțin cu o lună înainte.

Reprezentantul guvernului esmis de ministru n'are nici un drept de a dispune; din contră are datorință de a privegia, cu dispozițiunile legii de față și instrucțiunile ministrului pentru esamenele de maturitate să se observe. Spre acest scop:

a) Se uită (megtekinti) printre lucrările scripturistice făcute pentru esamenul de maturitate.

b) Este present la esamenele verbale și are dreptul să pună fie cărui elev întrebare din fie care obiect.

c) Ea parte în conferința corporațiunii esamenului scripturistic și verbal.

d) Face raport detaiat ministrului despre purcederea și experiența sa.

(Propunerea Escelenței Sale **Miron Romanul**: Alinea a doua rîndul 2 în loc de „esmite“ să se pună „poate esmite“ Alinea a treia: *Reprezentantul guvernului esmis de ministru n'are nici un drept de a dispune; este îndreptățit însă respective obligată.*

a) *Să se uite la lucrările scripturistice făcute pentru esamenul de maturitate;*

b) *Să fie present la esamenul verbal și aici poate pune din fie care obiect fie cărui elev întrebări.*

c) *Să fie de față la deliberarea comisiunii esaminătoare asupra rezultatului esamenului scripturistic și verbal.*

d) *Să observe, că se consideră la institutul respectiv dispozițiunile legii în fine.*

e) *Face raport detaiat ministrului despre procederea sa și experiențele sale.)*

§. 24 Dacă sub decursul esamenului reprezentantul guvernului vine la convingerea că legea și instrucțiunea esmisă pentru esamene nu s'a observat în vre un cas, observările sale cu privire la aceasta și le espune în protocolul conferinței finale asupra rezultatului esamenului și face raport la ministru. În acest cas estradarea testimoniului se ține în suspens până la deciderea finală a casului.

Ministrul provoacă pre competentă autoritate supremă scolară să cerceteze, cum stă lucrul. Autoritatea supremă cercetează lucrul îndată, și dacă va afla că s'a întemplat ilegalitate sau iregularitate opresce estradarea testimoniului de maturitate; la din contră estradă testimoniul, despre purcederea sa însă în tot cazul face raport la ministru.

(Va urma.)

Apel!

Reuniunea femeilor române selagiane la olaltă cu despărțământul XI. a Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român, și vor ține ședința publică în acest an 27 August. s. n. la Tășinad.

Pentru primirea membrilor participanți la cea adunare, inteligența română din Tășinad și din giur, în conferința privată ținută sub presedința d-lui senior avocat Georgiu Filep, și-a ales un Comitet arangiator, care, atâră de alte agende, mai are misiunea a se îngriji și despre înmulțirea fondurilor lăudatelor instituțiunii, în specie a Reuniunii femeilor române din Selagiu.

Abea trecură doi ani, de când această Reuniune — înființată, prin zelul Doamnelor române selagiane în acompaniare cu spriginul bărbaților nostri devotați culturii și creșterii românesce, și-a primit statutele dela Înaltul Minister cu indata clausulă aprobătoare și eată sporiul vedit — cu ocaziunea ședinței publice precedente — ne asigură că aceasta instituțiune chemată a respândi — în cercul său — lumină și cultură națională, propășesc spre ținta de faptă cu progres din ce în ce mai mulțamitor.

Scopul Reuniunii e precizat în statutele ei, unde la §. 2. se dice că este: „înaintarea învățământului popular și a industriei de casă, cu deosebită privire la secul femeesc din comitatul Selagiu“.

Acest Comitet pătruns de sântenia scopului și dorința de a se face posibilă sporirea averii materiale a Reuniunii femeilor. r. s. s'a decis a face sorțirea unei loterii de obiecte a cărei venit curat se se adauge la fondul desmenționatei june Reuniuni.

Apelăm la spriginul On. public român și în specie acelu din Comitatul Selagiu, pentru reușita cu mulțamire a acestei întreprinderi modeste; se binevoească — până la 15 August st. n. — a ne onora cu trâmitearea de obiecte pentru sorțire, bani, ori ce lucruri de mână, cărți, icoane și alte obiecte în preț cât de modest — cu adresa la subscrisul president în Tasnád.

Mai rugăm pe toți, căror le zace la inimă cultura și creșterea națională a se înscrie de membrii la vre-una ori ambele din aceste societăți.

La Reuniunea femeilor române membrul fundator solvesce odată pentru totdeauna 20. fl. v. a.

Membrul ordinar câte 1 fl. la fie-care an, sau odată pentru totdeauna 10 fl.

La asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român membru fundator solvesce 200 fl. v. a.

Membru Ordinar. 100 fl., sau câte 5 fl. la fie care an.

Cari solvesc tacsă regulat primesc — gratuit — foaia Asociațiunii „Transilvania“.

Toți alți contribuenți atât la Reuniune, cât și la Asociațiune, sânt ca binefăcători.

Despre banii incurși la comitet pentru ori care din memoratele instituțiuni, întocma despre obiectele trâmise pentru loterie și efectul acesteia, se va face ratiociniu public în vre-unul din jurnalele noastre naționale.

Din ședința Comitetului ținută în Tasnád la 15 Iunie 1883.

Georgiu Filep m. p.,
presedinte

Vasilii Patcaș m. p.,
actuariul comit.

Variatăți.

* (Necrolog.) Luni în 20 Iunie a. c. după un morb lung și după împărțășirea cu ss. taine a repausat în Domnul veteranul nostru paroch Ioan Perșoiu, paroch gr. or. în comuna brăneană Moieciu-inferior (Protopresbiteratul Branului), în anul al 80 al etăței sale, al 51 al păstoriei și al 38 al vâduviei sale. Pe defunctul îl deplâng fii săi Ioan Perșoiu, comerciant în Brașov, fiica Maria căsătorită Ioan Moșoiu, nepoatele Sofia căsătorită Ioan Oniș, Maria căsătorită I. Mănoiu, Anna căsătorită cu preotul Ioachim Ciurea, apoi nepoții Ioan I. Perșoiu, Ioan, George, Nicolau și Moise Moșoiu, nepoatele Elena, Emilia, Florica I. Perșoiu, Elisaveta Moșoiu, precum și alte rudeni de aproape.

Osămintele defunctului se vor astruca în urma serviciului religios, ce se va celebra de 12 preoți, în cimiterul bisericii din Moieciu inferior în 22 Iunie la 2 oare post meridiane.

Repausatul a fost un preot zelos, stăruiind în tot decursul vieții pentru binele fiilor săi sufletesci pentru binele bisericii și scoalei acestei comune. Fie-i țărna ușoară!

* (Convocare.) Adunarea generală a subdespărțământului al VII-lea al Asociațiunii transil-

vane, din Munții apuseni se convoacă prin aceasta pe Duminecă din 15/3 Iuliu a. c. în opidul montan Offenbaia, la care se invită cu onoare, toți membrii acestui despărțământ, precum și toți, cei ce se interesează de cultura poporului român.

Abrud în 1 Iuliu 1883.

Comitetul cercual.

Ioan Gall m. p.,
directore.

Afacerea dela Tisza-Eszlár.

(Urmare.)

Martorul următor, pandurul Ioan Bako a condus pe Moriș la car, n'a vorbit însă cu densus: mai târziu a intrat în casă și a aflat pe Moriș stând în picioare. — Pres. Audit-ai DTa ceva din cele ce s'au întâmplat? — Martorul: Da, căci Moriș a făcut depunerea. — Pres. L'au chinuit? — Martorul: Nu. — Pres. Ce a făcut judele investigator? Martorul: Densus a ăis: Moriș tatăl tēu a depus totul, depune și tu. — Pres. Ce s'a întâmplat mai departe? — Martorul: Moriș își dede depunerea la protocol. Depunerea i se ceti și i se puse întrebarea, că adevărate sânt toate. Moriș ăise, că așa sânt. Afară de aceștia au mai fost alte trei persoane de față, chemate anume de comisariul polițian, Recski, ca să nu ăică lumea, că pe Moriș l'ar fi torturat și l'ar fi silit la depunerea sa. — Procurorul: Pentru ce a fost adus Moriș la Recski? Martorul: Spre a a fi ascultat. — Procurorul: DTa ai fost în continu în casă? — Martorul: Da, am fost de față, când l'au imbiat pe Moriș cu cina: acesta a renunțat la cină. — Dr. Eötvös: Fost-ai DTa de față, când a luat Peczeli protocolul? — Martorul: Da. Eötvös: Atunci a fost însă bolnav Peczeli? — Martorul: Peczeli a scris cu toate acestea protocoalele. — Apărătorul Friedmann: İmi permit a atrage atențiunea tribunalului, că judele cercetător Bary se află în sală, cu toate că se poate nasce întrebarea, se fie ascultat ca martor. (Bary părăsesce sala.)

Martorul ș oos nu depune nimic mai însemnat. Martorul următor e judele Peczeli; Densus declară că a fost foarte rău bolnav, când i s'a condus Moriș; schițează apoi ascultarea lui Moriș, care, după cum susține densus, a decurs într'un mod foarte nevinovat. Densus a ăis cătră Moriș: „Spune ce scii, prin aceasta mântuesci pe tatăl tēu“. Băiatul a respuns: „Dacă voiu spune adevărul, mă vor omori evreii sau apoi tatăl meu.“ Eu am respuns: „Spune adevărul, și judecătoria te va apăra.“

Moriș a spus în urma acestora toate, câte sânt până acum cunoscute. Aceasta s'a întâmplat cătră seară: dimineața a venit judele cercetător Bary și a luat depunerea la protocol. — Pres. Fost-ai DTa de față la luarea protocolului? — Martorul: Nu. Procurorul: Datuți-sau anumite înviațiuni, când ai primit pe băiatul? — Martorul: N'am primit înviațiuni. — Procurorul: Spune-mi, în ce mod ai adus pe băiat să vorbească? Care ți-a fost prima întrebare? — Martorul: Am întrebat, cine a chemat pe Ester în templu? — Procurorul: De unde ai știut, că a chemat cineva pe Ester în templu? — Martorul: Din aude. — Procurorul: Care ți-a fost a doua întrebare? — Martorul: Cunoscut-a băiatul pe Ester Solymosi? — Procurorul: Și ce a respuns? — Martorul: A respuns cu „da“.

Apărătorul Heumann vrea să constate contradicere între depunerea judelei Peczeli despre cele depuse de Moriș și între însași depunere alui Moriș. Cu acestea se încheie ședința.

(Va urma.)

Lista *)

contribuenților la Maialul „Reuniunii femeilor române“ din Abrud-Abrud-sat și giur: ținut în 18 Iunie 1883 n.

Dela dd. Ioan Gall 5 fl., Alesandru Filip 5 fl., Nicolau Vlad 5 fl., Dionisiu Ballossu 5 fl., Glücksel Reinhardt 5 fl., Ioan Visia 5 fl., Keller Josef 5 fl. Doamna Iuliana Vasii 11 fl., Glukszél János-nő 1 fl., Dionisiu Adamoviciu 3 fl., Georgiu Ivașcu 3 fl., Gönczi Márton 3 fl., Iosif Draia 2 fl., Gelei Kálmán 2 fl., Iosif Crișian 2 fl., Alesandru Tobias 2 fl., Ioan Târnovean 2 fl., Nicolau Lobonț 2 fl., Sevastian Henzel 2 fl., Ioan Popp 2 fl., Petru Mladin 2 fl., Petru Fizeșian 2 fl., Tobákovics János 2 fl., Dr. Nagy Károly 2 fl., Alesandru Lazar 2 fl., Diószegi Lajos 2 fl., Sofia Telechi 2 fl. Jancso Márton 2 fl., Pálffy Samu 1 fl., Alesandru Ciura 1 fl., Victor Bariș 1 fl., Teodosiu Lobonț 1 fl., Alesandru Drumariu 1 fl., George Balomir 1 fl., Alesandru Henzel 1 fl., Alesandru Mekei 1 fl., Ioan Crișian 1 fl., Dna Anna Popp 1 fl., Francisc Almășian 1 fl., Ioan Chișia 1 fl., Dionisiu Șuluț 1 fl., Dna Iulian Rus 1 fl., Nicolau Tuhuț 1 fl., Nicolau Anca 1 fl., Alesandru Mladin jun. 1 fl., Nicolae Mo-

*) Întârziată din lipsă de spațiu.

rariu 1 fl., Romulus St. Șuluț 1 fl., Solomon Tomuța 1 fl., Ioan Mladin 1 fl., Nicolau Oprisia 1 fl., Ioan Faur 1 fl., George Danciu 1 fl., George Grec 1 fl., Iosif Lazarescu 1 fl., Alesandru Borza 1 fl., Amos St. Șuluț 1 fl., George Haz 1 fl., Iulius Măt 1 fl. Ioan Boer 1 fl., Ioan Julia 1 fl., Iosif Mladin 1 fl., George Balta 1 fl., Dionisiu Zeflean 1 fl., Ioan Danciu 1 fl., Daniil Darko 1 fl., Alesandru Leac 1 fl., Dimitrie Moldovan 1 fl., Ioan Naic 1 fl., Dna Szederesi Roza özvény 1 fl., Ioan Fer 1 fl., Alesandru Moldovan 1 fl., Iosif Ispas 1 fl., Lazar Botos 1 fl., Nicolau Faur 1 fl., Dna Remethei Nethi 1 fl., Schreiber Mimi 1 fl., Elena Cobori 1 fl. George Roman 1 fl., Laszlovski Jstfán 1 fl., Nicolae Balos 1 fl., Aron Cioran 1 fl., Ioan Cioara 1 fl., Ioan Popoviciu 1 fl., Absolon Faur 1 fl., Eihinger Ferdinand 1 fl., Ostian Antal 1 fl., Szécs Gergely 1 fl. Dna Arkosi Karolyné 1 fl. Losniță Nicolae 1 fl., Erősi Géza 1 fl., Simeon Mestecan 1 fl., Szőcs Jozsef 1 fl., Sidlo Eduard 1 fl., Siro Samu 1 fl., Göbbel Mihály 1 fl., Krészacs Istfan 1 fl., Márcsány Albert 1 fl., Kosálka Iohan 1 fl., Oelberg Gustav 1 fl., Persian Marton 1 fl., Brascovița Simion 1 fl., Moisiu Tomușiu 1 fl., Füstös Belo 1 fl. 50 cr., Miski Jozsef 1 fl., Iosif Pașca 1 fl., George Feleia 1 fl., Teodor Marcan 1 fl. Csiki Ladislau 1 fl., Miski János-nő 1 fl. Dna Sofia Devean 1 fl. Kövári Jozsef 1 fl., Fibán Károly 1 fl. 50 cr. Alesandru Deónca 1 fl., Azarie Moldovan 1 fl., Aron Malia 1 fl., Teremtiu Zsuchescu 1 fl., Francisc Popp 1 fl., Alesandru Danciu 1 fl., Dumitru Somuț 1 fl., Rákosi Pisti 1 fl., Iosif Sumuț 1 fl., George Gendel 1 fl., Molnár Ferencz 1 fl., Emil Popp 1 fl., Molnár Arpad 1 fl., Nicolau Cirlea 1 fl., Suba Jozsef 1 fl. Dna Rákosi Jozse-nő 1 fl. Iulius Metes 1 fl., Szaba Lajos 1 fl., Miski Samu 1 fl., Telegdi Márton Képes Feri 1 fl., Jyano Jozsef 1 fl., Moldovan Ladislau 3 fl. Dra Șuluț Elena 50 cr., Szilágy Jozsef 50 cr., Ioan Furduiu 50 cr. Dra Iuliana Anca 50 cr. Alesandru Tobias 50 cr., Andrăsi Jozsef 50 cr., Șuluț George 50 cr., Székely Albert 50 cr., Josif Julia 50 cr., Nicolau Mladin 50 cr., Petru Corpade 50 cr., Iosif Mera 50 cr., David Samu 50 cr., Aron Balint 50 cr., George Danciu 50 cr., Alesandru Ivașcu 50 cr., Lukács Gustáv 50 cr., Dionisiu Szabó 50 cr. Dna Sárkevics Ida 50 cr. Nicolau Balta 50 cr. Dna Kagerbauer Roza 50 cr. Kagerbauer Albert 50 cr. Ivanoviciu Rudolf Nicolae Manea 50 cr., Nicolae Balta 50 cr., Losniță Petru 50 cr., Korkos Sándor 50 cr., Szőcs Albert 50 cr., Giugyes Petru 50 cr., Nicolae Urs 50 cr., Pollanek Franz 60 cr., Alesandru Popp 50 cr., Ales. Crișian 50 cr., Széles Jákob Bogdán Lajos 50 cr., Másztig János 50 cr., Kroll Iulius 50 cr., Székely Istfán 50 cr., Faur Simion 50 cr., Miko Derző 50 cr., Jurca Stefan 50 cr., Bodea Dumitru 50 cr., Ioan Corcoș 50 cr., Alesandru Jurca 50 cr., Suba Zsigmund 50 cr., Tatár Zsigmond 50 cr., Sevastian Moldovan 50 cr., Kis Samu 50 cr., Hendrea 50 cr., Ioan Ciora 50 cr.

(Va urma.)

Bursa de Viena și Pesta.

Din 5 Iulie n. 1883.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	119.25	119.50
Renta de aur ung. de 4%	88.30	88.55
Renta ung. de hârtie	86.60	86.70
Împrumutul drumurilor de fer ung.	137.40	137.25
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	91.40	91.50
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer orient. ung.	114.25	114.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	837.—	835.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	291.25	291.—
Acțiuni de credit austr.	293.—	293.10
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	98.40	99.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	100.30	100.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	98.70	98.50
Obligațiuni urbariale temeșiane de	99.60	99.—
Obligațiuni urb. temeș. cuasulă sorțire	99.—	97.50
Obligațiuni urbariale transilvane	99.25	99.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	78.60	78.40
Datorie de stat austriacă în argint	79.45	79.25
Sorți de regulara Tisei	109.80	110.—
London (pe polița de trei luni)	119.95	119.90
Scrisanți fonciari ale institutului „Albina“	—	100.30
Argint	—	—
Galbin	5.65	5.67
Napoleon	9.50	9.45
100 marce nemțesci	58.50	58.40

Nr. 158.

[433] 1—3

CONCURS.

Încuviințându-se prin venerabilul ordin consistorial din 12 Maiu 1883 Nr. 1173. B. aședarea unui capelan în parochia de clasa a II. din comuna Vingard lângă neputinciosul paroch de aici, se ecrie pentru ocuparea numelui post concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele capelanali sânt 300 fl. din venitele parochiale de 600 fl. v. a.

Aspiranții la postul acesta de capelan au ași adresa suplicile inzestrate în regulă cu toate documentele recerute de statutul organic și regulamentul congresual din anul 1878 oficiului protopresbiteral subsemnat.

Sebeș în 3 Iunie 1883.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

În conșelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu m. p.,
protopresbiter.